

Jaarverslag **2020-2021**

Regionaal Bureau Leerlingzaken
Oosterschelderegio

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van het RBL, schooljaar 2020-2021. Het tweede schooljaar waarin corona een grote rol speelde en veel invloed had op het onderwijs en daarmee ook op ons werk.

Onze inzet voor de leerlingen en studenten betrof op de eerste plaats het in beeld hebben van alle kinderen en jongeren en het voorkomen van voortijdig afhaken. RBL consultants konden, in overleg met de school, soms net dat stapje extra doen als het de school niet lukte om de leerling of ouders te bereiken. Wij konden een “deurbezoek” afleggen om contact te leggen met jongere en/of ouders.

Het accent van ons werk lag, net als het jaar daarvoor, op de ontwikkeling en de veiligheid en gezondheid van kinderen en jongeren. Het was extra belangrijk om het contact met de jongeren zonder opleiding of werk aan te gaan of te onderhouden om te voorkomen dat ze nog verder in een isolement raakten. Het aantal jongeren wat we hebben begeleid is het afgelopen jaar dan ook toegenomen.

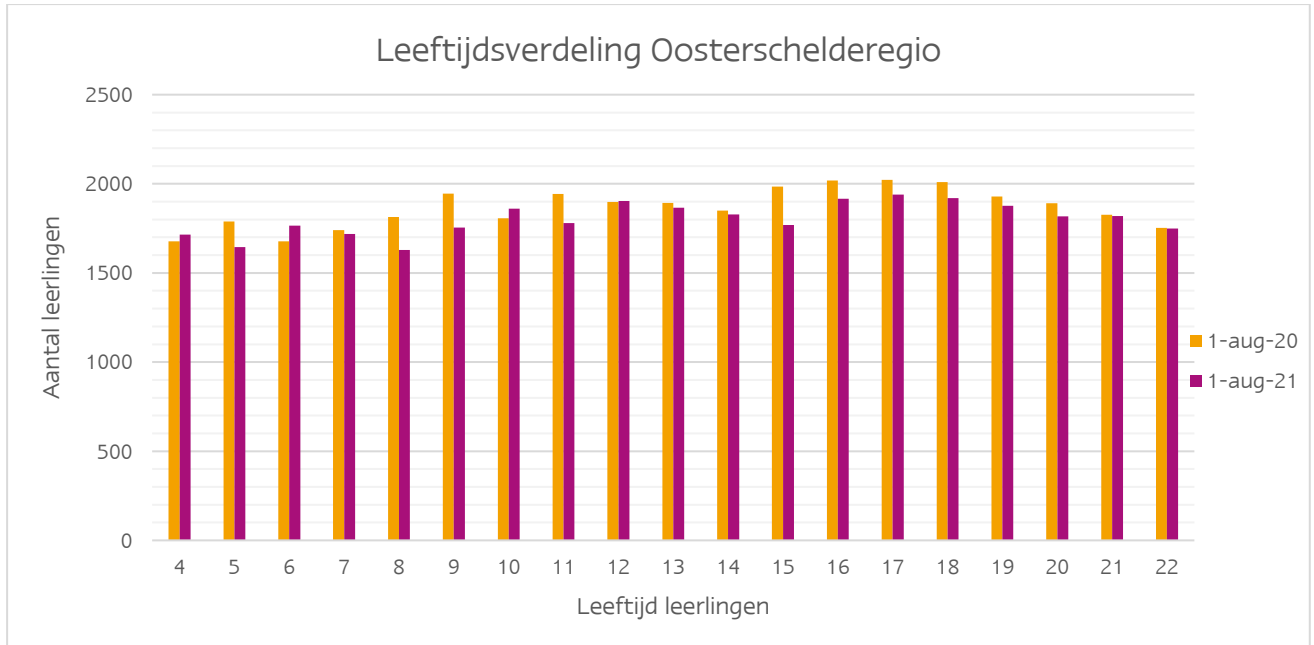
Veel ouders en scholen belden ons met vragen over aanwezigheid en verzuim. Er waren korte lijnen met de overkoepelende landelijke organisatie Ingrado die steeds in contact stond met het ministerie van OCW. Richtlijnen rondom het omgaan met aanwezigheid en verzuim werden in dit overleg afgesproken. Daarnaast vormden onze “geluiden uit de samenleving” weer input voor de afspraken.

Bij het schrijven van dit jaarverslag zijn de eerste weken van het nieuwe schooljaar alweer achter de rug. Terug naar de “normale” situatie. Tegelijk merken we dat er eigenlijk niets normaal meer is. Kinderen en jongeren merken allemaal de gevolgen van de corona periode, het ritme van naar school gaan was er niet en is soms moeilijk om weer op te pakken. Het leverde/ levert onrust en onzekerheid op voor sommigen. En we weten niet wat de komende tijd nog zal brengen. Wij realiseren ons bij het RBL dat het daarom nog belangrijker is om (kwetsbare) kinderen en jongeren te ondersteunen bij het zo goed mogelijk voortzetten van hun ontwikkeling.

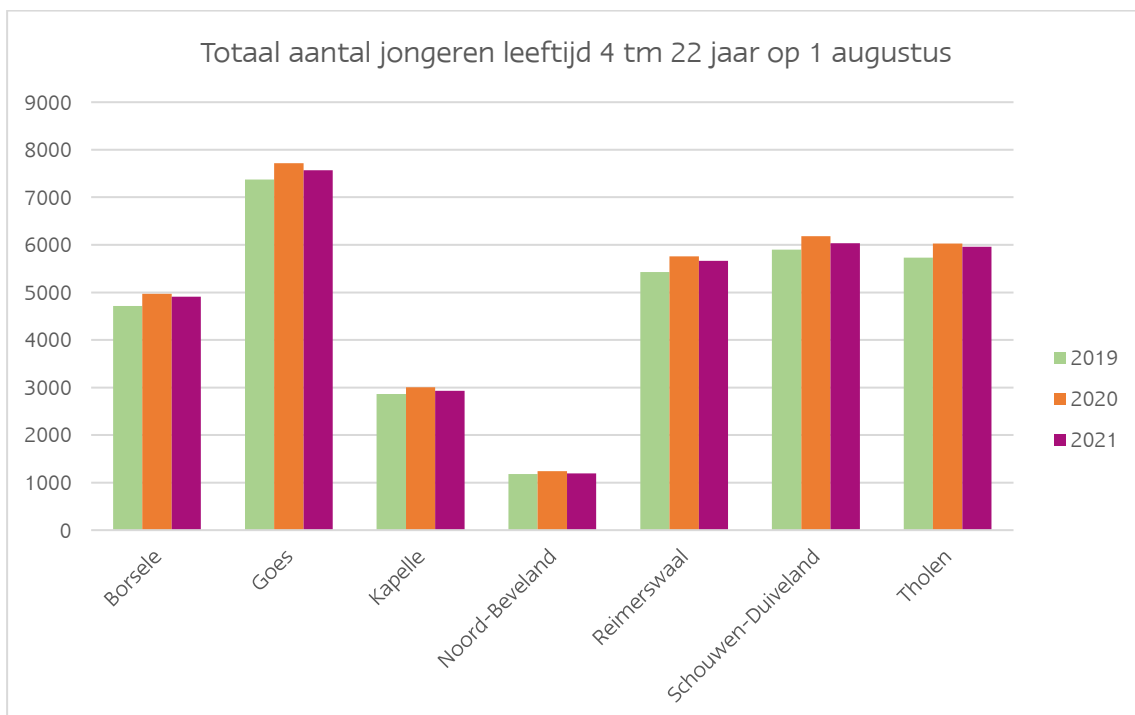
Ien Blaasse
Hoofd RBL
November 2021

1. Leerlingen 4 tot en met 22 jaar Oosterschelderegio

Leeftijdsverdeling Oosterschelderegio op 1 augustus 2020 en 2021

Totaal aantal jongeren 4 tot en met 22 jaar per gemeente op 1 augustus

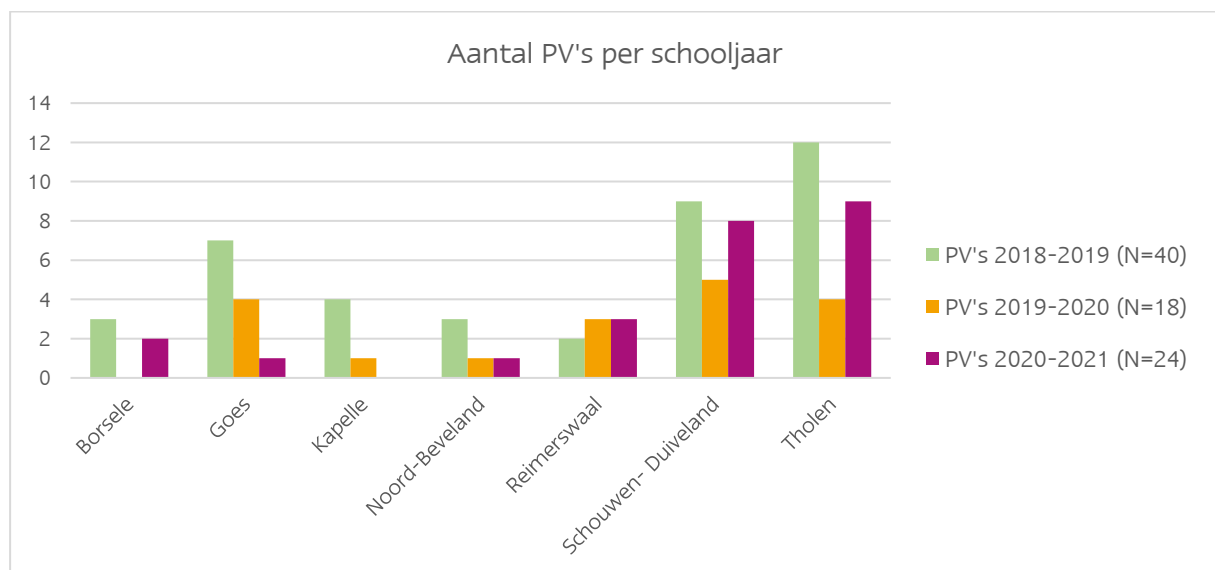

2. Processen-verbaal en Haltverwijzingen

Processen-verbaal

Vorig jaar was het aantal processen-verbaal met meer dan de helft teruggelopen ten opzichte van het schooljaar daarvoor. Dit had alles te maken met de eerste lange lockdown vanaf maart 2020 en de periode daarna waarin het landelijk beleid voor leerplicht was om niet te handhaven. In het afgelopen schooljaar is het aantal pv's weer gestegen, dit lag in lijn met de verwachting. Opnieuw is het landelijk beleid voor de leerplicht gevolgd, rekening houdend met de corona maatregelen en situatie van jongeren, maar mocht er wel weer worden gehandhaafd.

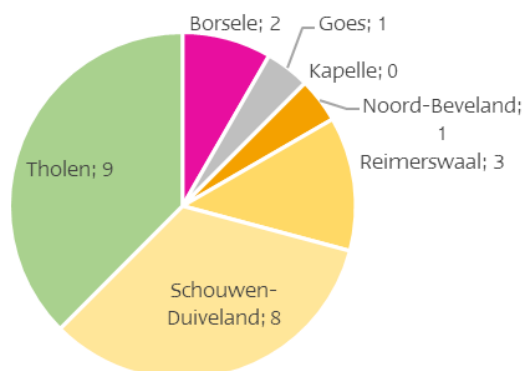
Aantal PV's per schooljaar

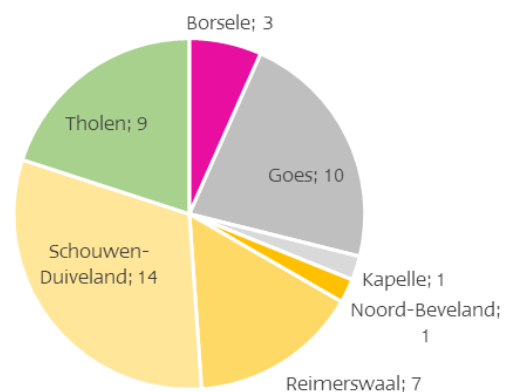
Het dalen van aantal processen-verbaal, los van corona, is in lijn met het beleid van het RBL en de landelijke Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). Bij ongeoorloofd verzuim wordt altijd eerst de inzet van vrijwillige hulp of zorg onderzocht. Ondersteuning voor leerling en ouders zo laagdrempelig mogelijk daar waar hulp of zorg nodig is.

Processen-verbaal en haltverwijzingen schooljaar 2020-2021

Totaal PV's schooljaar 2020-2021 (N=24)

Totaal aantal Halt schooljaar 2020-2021 (N=45)

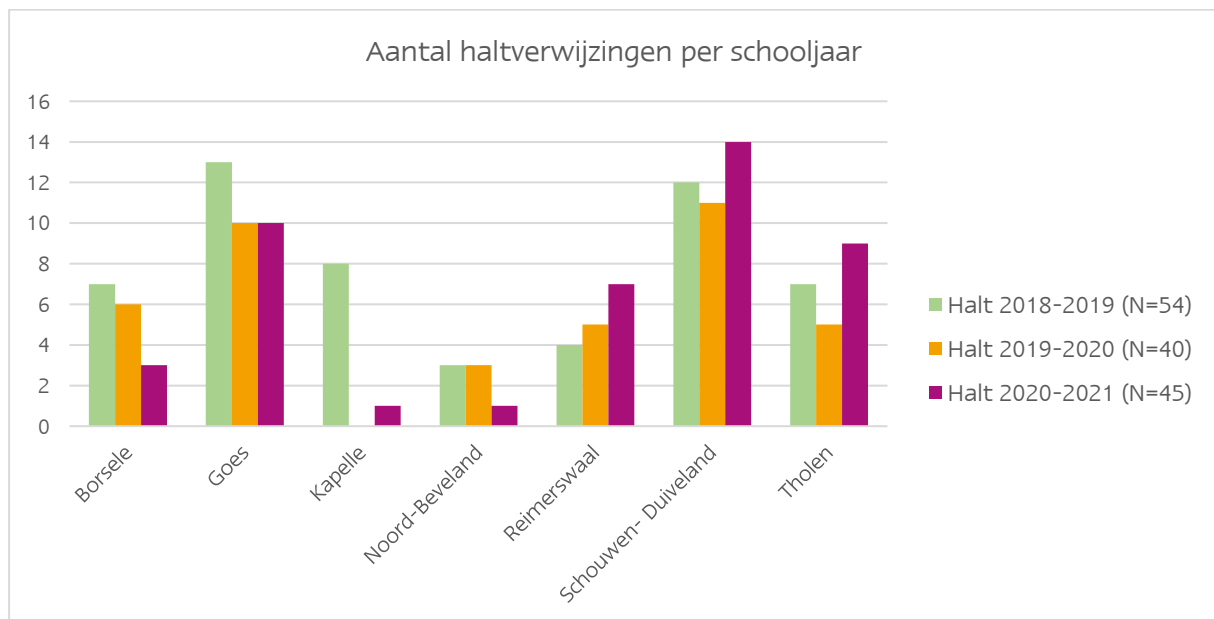

Haltverwijzingen

Ook in de haltverwijzingen is een verschil met het voorgaande schooljaar goed zichtbaar, al scheidt dit per gemeente. Als er sprake is van “enkelvoudig” verzuim, dit is verzuim zonder onderliggende problematiek, dan kan de haltmaatregel een effectieve en simpele ingreep zijn. Een leerling wordt naar Halt verwezen als hij/zij en ouders hiervoor toestemming geven en krijgt een leerstraf, gericht op het stoppen van verzuim.

Alleen als alle hulp in het vrijwillige kader niet helpt, kan de leerplichtambtenaar overgaan tot het opmaken van proces-verbaal. Verhoudingsgewijs komt een zaak in 2,5 % van de situaties in het strafrecht terecht.

Aantal haltverwijzingen per schooljaar

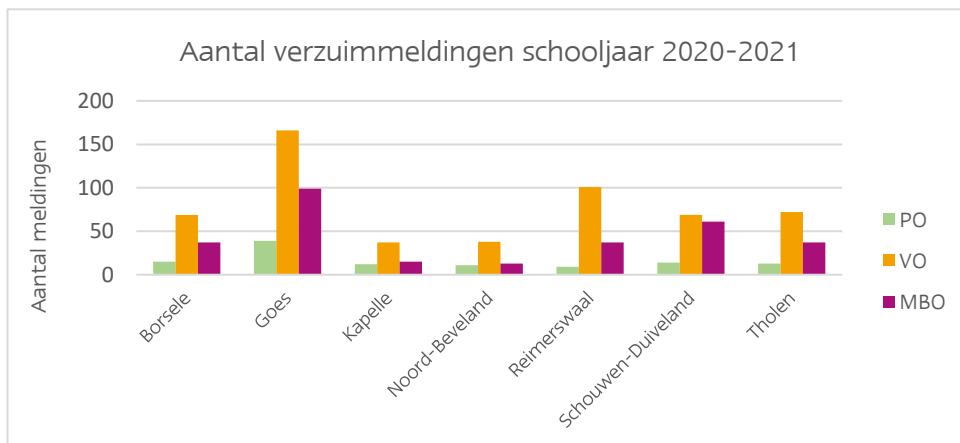

Samengevat is in het grootste gedeelte van het schooljaar 2020-2021 volgens onze “gewone” aanpak volgens de MAS gewerkt. Maar gezien alle coronamaatregelen blijft de veiligheid en gezondheid van leerlingen voorop staan en is de leerplichtambtenaar op de eerste plaats die ondersteuner en adviseur.

3. Aantal verzuimmeldingen 2020-2021 per gemeente

Het aantal verzuimmeldingen is afgelopen schooljaar teruggelopen van 1242 naar 964. Uiteraard heeft dit alles te maken met de coronasituatie en de veranderde werkelijkheid op de scholen. Gesloten, (deels) open, een combinatie van gedeeltelijk op school en gedeeltelijk digitaal les; zowel voor leerlingen als voor docenten was alles anders. Ook de manier van verzuim registreren was soms een lastige en hoe konden scholen alle leerlingen goed in beeld houden? Die leerling die aan het begin van de les inlogde, was die halverwege ook nog betrokken?

Aantal verzuimmeldingen schooljaar 2020-2021

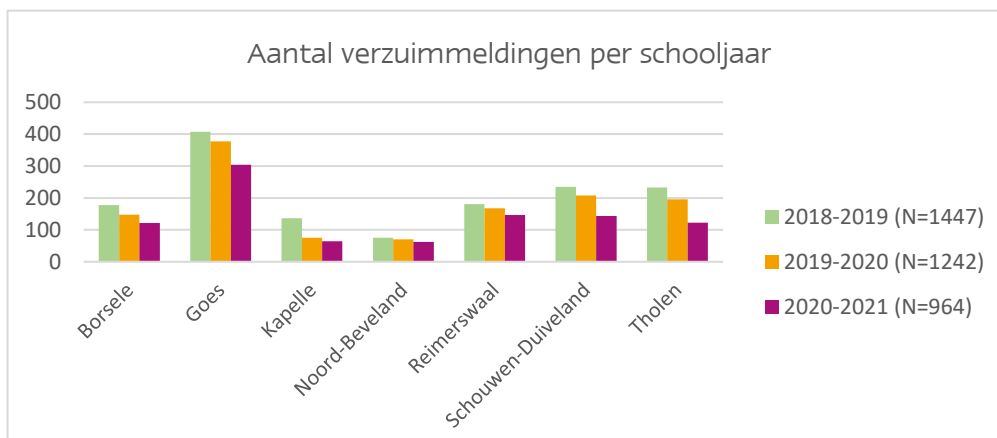

Voor ons was het belangrijkste in onze inzet voor de leerlingen en studenten om ze in beeld te hebben en het voortijdig afhaken te voorkomen. RBL consultants konden, in overleg met school, vaak net de extra benodigde inzet plegen zoals bijvoorbeeld het afleggen van "deurbezoeken" om contact te leggen met jongeren en/of ouders of door het inschakelen van hulpverlening. Het accent van ons werk lag, net als het jaar daarvoor, op de ontwikkeling en de veiligheid en gezondheid van kinderen en jongeren.

Verder kwamen er veel vragen van scholen, ouders en samenwerkingspartners over aanwezigheid en verzuim. Onze landelijke brancheorganisatie Ingrado stond in voortdurend contact met het ministerie van OCW en wij hebben ouders en scholen zo goed mogelijk ondersteund met informatie en advies. (Deze informatie en adviesfunctie zie je niet terug in de verzuimcijfers).

Hoewel het aantal verzuimmeldingen is gedaald ten opzichte van het jaar daarvoor, is het aantal begeleidde jongeren toegenomen. Hierover meer in het volgende hoofdstuk.

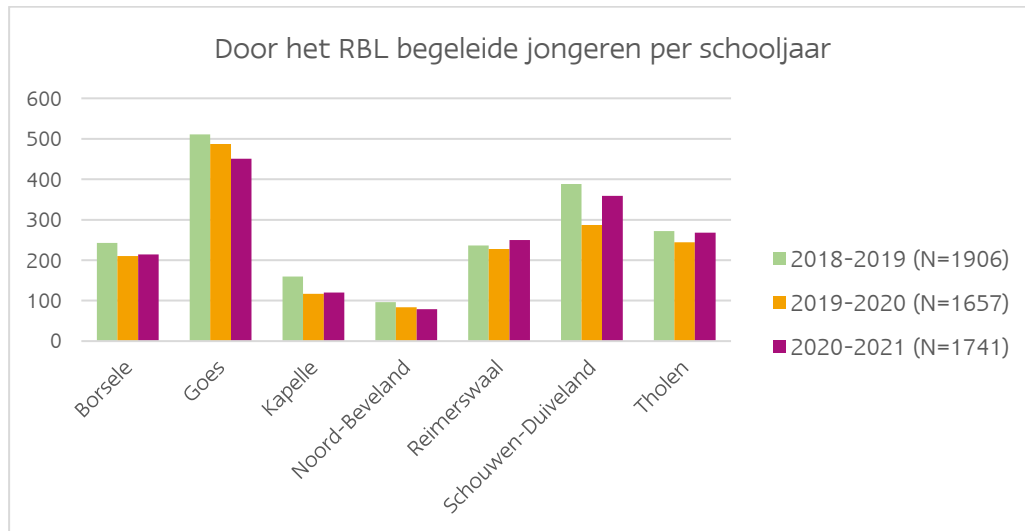
Aantal verzuimmeldingen per schooljaar 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021

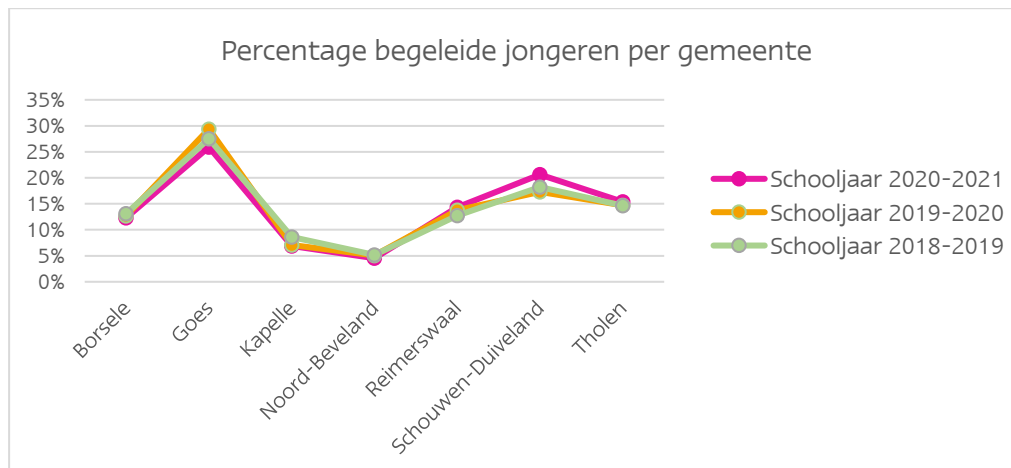
4. Door het RBL begeleide jongeren

Het aantal begeleide jongeren is in afgelopen schooljaar gestegen, van 1657 vorig jaar naar 1741 dit jaar. We merkten dat ook in de oudere doelgroep vanaf 18 jaar het effect van corona groot was. Zeker jongeren zonder opleiding of werk, dreigden (nog verder) in een isolement te raken. Collega's vertelden dat als ze bijvoorbeeld een gesprek hadden met een jongere op kantoor, de jongere opvallend veel vragen en gespreksstof had, ook als het formele gesprek al lang afgelopen was. Fijn om weer even onder de mensen te zijn.

Door het RBL begeleide jongeren schooljaren 2018-2019, 2019-2020 en 2020-2021

Percentage totaal aantal begeleide jongeren per gemeente

Gedurende het jaar hebben we steeds geprobeerd in contact te blijven met die jongeren die al weinig structuur in hun leven hebben en is extra ingezet gepleegd om deze groep te bereiken. We hebben alle zeilen bijgezet om, ondanks de te krappe formatie, alle jongeren en hun ouders te ondersteunen. Gelukkig zijn we sinds het begin van het nieuwe schooljaar weer op sterkte en merken we dat dit hard nodig is om jongeren met hun complexe problematiek te begeleiden. We zien dat jongeren veel moeite hebben met hun motivatie voor school, maar breder nog: moeite hebben hun leven op de rit te houden. Gebrek aan structuur en een sociaal leven eisen hun tol. Scholen worden geconfronteerd met ernstige gedragsproblemen en ook van ons eist het intensieve en extra inzet om op alle problematiek die er op ons af komt een passend antwoord te vinden.

Eén van de dingen die we aan kunnen bieden aan jongeren is ons KICK programma dat erop gericht is om jongeren weer in een ritme te krijgen en te begeleiden naar school of werk. KICK is een groepsgerichte aanpak waarbij 6 tot 8 jongeren een intensief programma doorlopen. De training is gericht op verkrijgen zelfinzicht, het vergroten van zelfvertrouwen en het opstellen van een plan richting scholing of werk en de voorwaarden om dit te realiseren. KICK is een succesvol programma voor jongeren die “op de bank zitten en in beweging moeten komen” om een eerste stap te zetten richting scholing of werk. Vanwege de coronaperikelen heeft KICK afgelopen jaar 2 keer gedraaid.

De overstappers van vmbo naar mbo hadden dit jaar nog meer aandacht nodig dan anders. De overgang van vmbo naar mbo is altijd een belangrijk aandachtspunt in de periode vanaf maart tot 1 oktober van het nieuwe schooljaar. De RBL consulenten van de voortgezet onderwijs scholen bespreken met de decaan de uitstromers en met name de jongeren die nog geen vervolgkeuze hebben gemaakt. Deze jongeren worden gevolgd door de decaan en als een jongere extra ondersteuning nodig heeft kan de RBL consulent dit bieden. Ook in de zomervakantie gaat deze begeleiding door en wordt contact opgenomen met jongeren die nog niet (definitief) staan ingeschreven bij een vervolgopleiding. Het streven is om voor 1 oktober alle jongeren op een plek te hebben.

Bij het schrijven van dit jaarverslag hebben we de start van het nieuwe schooljaar en de 1 oktober grens achter de rug. Het was een uitzonderlijk hectische start met veel jongeren die extra aandacht nodig hadden. In de eerste weken van het schooljaar waren er, meer dan in andere jaren, veel jongeren die of niet aankwamen op de opleiding waarvoor ze zich hadden aangemeld of die in de eerste weken al weer uitvielen. Het begrip “tussenjaar” kwam opvallend vaak naar voren. Een voorzichtige constatering is dat door het vele thuisonderwijs volgen in plaats van op school, de vanzelfsprekendheid van naar school gaan minder aanwezig is. (Overigens is een tussenjaar voor een vmbo schoolverlater wettelijk gezien geen optie: een jongere is kwalificatieplichtig tot de 18 e verjaardag. Dat betekent minimaal een mbo diploma op niveau 2 of een havo/vwo diploma.

Ook in het primair- en voortgezet onderwijs speelden er extra problemen bij de start van het nieuwe schooljaar. Zo waren er binnen een scholenkoepel voor primair onderwijs binnen 3 weken alweer 7 klassen die naar huis moesten worden gestuurd vanwege besmettingen. In het voortgezet onderwijs vielen met name gedragsproblemen op. Zoals nieuwe brugklassers die in de eerste weken al uit de les werden gestuurd vanwege onacceptabel gedrag.

Uiteraard gaat het met veel kinderen en jongeren goed en zijn ze ontzettend blij om weer naar school te kunnen. Maar wat we zien is dat juist de kinderen/ jongeren die toch al kwetsbaar zijn eerder uit de bocht vliegen dan in voorgaande jaren. Veel collega's werden geconfronteerd met complexe dossiers; de veranderde werkelijkheid maakt dat problemen stapelen en in sommige situaties leiden tot grote zorgen bij school en bij ons. Het kost nog steeds dagelijks extra inspanning om het contact met (kwetsbare) kinderen/ jongeren en hun ouders te onderhouden om te voorkomen dat kinderen/ jongeren langdurig uitvallen.

Het is mooi dat er extra middelen beschikbaar zijn om (leer)achterstanden weg te werken, maar het is zeker ook belangrijk om aandacht te hebben voor de gedragscomponent en het welbevinden van onze jongeren.

5. Thuiszitters schooljaar 2019 – 2020

De definitie van een thuiszitter is: een leerplichtige of kwalificatieplichtige leerling die ingeschreven staat op een school en de school langer dan 4 weken zonder geldige reden niet bezoekt. Een leerling aan wie een vrijstelling is verleend hoort niet tot deze groep.

Het aantal thuiszitters is in het afgelopen schooljaar gedaald ten opzichte van het jaar daarvoor; 61 thuiszitters in het schooljaar 2020-2021 ten opzichte van 76 thuiszitters in 2019-2020. Ook het aantal leerlingen dat langer dan 3 maanden thuiszit is gedaald van 69 naar 48 in het schooljaar 2020-2021. Een daling klinkt positief, maar nog altijd vinden we dit aantal te hoog. Wel is fijn om te kunnen melden dat alle leerlingen in beeld zijn door goede samenwerking met de scholen van deze leerlingen en de Samenwerkingsverbanden waar zeer nauw contact mee is.

De problematiek van leerlingen die thuis zitten is zeer divers. Maar een ding hebben alle leerlingen gemeen: er is altijd sprake van complexe meervoudige problematiek. Dit kan zijn; kinderen en jongeren met psychische problemen, gedragsproblemen, onveiligheid in de thuissituatie, middelen gebruik, etc. In situaties van langdurig thuiszitten gaat het altijd om problematiek die de school overstijgt; er is geen protocol wat we in werking kunnen zetten zodat een jongere op een simpele manier weer teruggaat naar school, in alle situaties is maatwerk nodig.

Samen met de samenwerkingsverbanden en betreffende ketenpartners wordt per leerling een analyse gemaakt van de problematiek die er speelt bij de thuiszitter. Er wordt gekeken wat nodig is om tot oplossingen te komen. Hieruit komt één maatwerkplan voor de leerling waarin zorg en onderwijs samen optrekken. Het uitgangspunt hierbij is om per leerling te kijken welke, al dan niet tijdelijke combinatie, van onderwijs en/of zorg past, waarbij het welzijn van de leerling voorop staat.

Ook voor deze leerlingen had de coronasituatie veel impact, soms positief, soms negatief. Meer "rust" en online lessen volgen vanuit huis bleek voor sommige leerlingen goed te werken. Maar het is nog te vroeg om te kunnen concluderen dat de daling in de cijfers hier direct mee in verband staat. De problematiek van de huidige thuiszitters is vaak erg complex en lange wachttijden binnen de GGZ zorgen voor onnodig lang thuiszitten.

Langdurig thuiszitters

We hebben de gezamenlijke aanpak van het samenwerkingsverband passend voortgezet onderwijs, RBL en de CJG's/de toegang van de gemeenten in de Oosterschelderegio net als vorig schooljaar voortgezet. In alle situaties waarin een leerling (langdurig) thuiszit, wordt er op casusniveau in deze driehoek overleg gevoerd en afgesproken wie wat doet om beweging in de situatie te krijgen. Niets doen is geen optie. We merken meteen dat het goed is om dit als uitgangspunt te nemen. Af en toe schuurt het in de besprekingen; wie is waar verantwoordelijk voor, wat is er mogelijk? Maar juist door samen de schouders eronder te zetten en geen genoegen te nemen met "er kan niets", komen we stappen verder.

Thuiszitters schooljaar 2020 – 2021

Gemeente	(speciaal) basisonderwijs	voortgezet speciaal onderwijs	voortgezet onderwijs	middelbaar beroepsonderwijs	totaal
Borsele					
Bij aanvraag schooljaar	2	1	1	0	4
Nieuwe gevallen daarna	0	1	4	1	6
Langer dan 3 maanden	2	1	3	1	7
Verhuisd	1	0	0	0	1
18 jaar geworden	0	0	0	0	0
Opgelost	0	1	2	1	4
Actueel aantal thuiszitters	1	1	3	0	5
Goes					
Bij aanvraag schooljaar	0	6	1	0	7
Nieuwe gevallen daarna	1	2	5	0	8
Langer dan 3 maanden	1	7	5	0	13
Verhuisd	0	1	1	0	2
18 jaar geworden	0	0	1	0	1
Opgelost	0	3	2	0	5
Actueel aantal thuiszitters	1	4	2	0	7
Kapelle					
Bij aanvraag schooljaar	1	0	1	0	2
Nieuwe gevallen daarna	0	2	0	2	4
Langer dan 3 maanden	1	1	1	1	4
Verhuisd	0	0	0	0	0
18 jaar geworden	0	0	0	0	0
Opgelost	1	1	0	0	2
Actueel aantal thuiszitters	0	1	1	2	4
Noord-Beveland					
Bij aanvraag schooljaar	1	0	2	0	3
Nieuwe gevallen daarna	0	1	1	0	2
Langer dan 3 maanden	1	1	2	0	4
Verhuisd	0	0	0	0	0
18 jaar geworden	0	0	0	0	0
Opgelost	0	0	3	0	3
Actueel aantal thuiszitters	1	1	0	0	2
Reimerswaal					
Bij aanvraag schooljaar	2	0	6	0	8
Nieuwe gevallen daarna	0	0	1	0	1
Langer dan 3 maanden	2	0	6	0	8
Verhuisd	0	0	0	0	0
18 jaar geworden	0	0	2	0	2
Opgelost	0	0	2	0	2
Actueel aantal thuiszitters	2	0	3	0	5

Schouwen-Duiveland	(speciaal) basisonderwijs	voortgezet speciaal onderwijs	voortgezet onderwijs	middelbaar beroepsonderwijs	totaal
Bij aanvraag schooljaar	0	0	3	0	3
Nieuwe gevallen daarna	0	5	2	0	7
Langer dan 3 maanden	0	5	2	0	7
Verhuisd	0	0	1	0	1
18 jaar geworden	0	0	0	0	0
Opgelost	0	3	1	0	4
Actueel aantal thuiszitters	0	2	3	0	5
Tholen					
Bij aanvraag schooljaar	0	3	2	0	5
Nieuwe gevallen daarna	0	1	0	0	1
Langer dan 3 maanden	0	3	2	0	5
Verhuisd	0	0	0	0	0
18 jaar geworden	0	1	0	0	1
Opgelost	0	1	1	0	2
Actueel aantal thuiszitters	0	2	1	0	3
Totaal Oosterschelderegio					
Bij aanvraag schooljaar	6	10	16	0	32
Nieuwe gevallen daarna	1	12	13	3	29
Langer dan 3 maanden	7	18	21	2	48
Verhuisd	1	1	2	0	4
18 jaar geworden	0	1	3	0	4
Opgelost	1	9	11	1	22
Actueel aantal thuiszitters	5	11	13	2	31

6. Vrijstellingen schooljaar 2020-2021

Het aantal vrijstellingen in afgelopen schooljaar is gestegen van 109 in het jaar daarvoor naar 118 in het schooljaar 2020-2021. Een lichte stijging is te zien bij de vrijstelling 5 onder a, hierbij gaat het om leerlingen die op lichamelijke of psychische gronden niet geschikt zijn om onderwijs te volgen. Deze vrijstelling kan alleen worden verleend als er een verklaring is van een onafhankelijk arts/ specialist of psycholoog of pedagoog).

Vrijstellingen schooljaar 2020-2021 per gemeente

Gemeente	5 onder a	5 onder b	5 onder c	11 g	15	Totaal
Borsele	8	0	3	0	0	11
Goes	12	0	8	1	0	21
Kapelle	3	1	1	0	1	6
Noord-Beveland	1	11	5	0	0	17
Reimerswaal	8	0	16	1	2	27
Schouwen-Duiveland	11	3	3	5	0	22
Tholen	16	11	6	4	1	38
Totaal	35	26	42	11	4	118

Vrijstellingen voorgaande schooljaren

Schooljaar	5 onder a	5 onder b	5 onder c	11 g	15	Totaal
2015 - 2016	31	9	36	7	5	88
2016 - 2017	35	14	29	8	4	90
2017 - 2018	36	16	33	13	2	100
2018 - 2019	33	17	27	6	6	89
2019 - 2020	29	21	47	8	4	109
2020-2021	35	26	42	11	4	118

Toelichting:

Vrijstelling 5 onder a betreft jongeren die op lichamelijke of psychische gronden niet geschikt zijn om onderwijs te volgen. Deze vrijstelling kan alleen worden verleend als er een verklaring is van een onafhankelijk arts/ specialist of psycholoog of pedagoog. Deze kinderen volgen helemaal geen onderwijs.

Vrijstelling 5 onder b betreft bezwaar tegen de richting van het onderwijs.

Vrijstelling 5 onder c betreft leerlingen die ingeschreven staan op een school in het buitenland. Deze leerlingen gaan dus gewoon naar school. In onze regio betreft het veelal leerlingen die in België op school zitten.

Vrijstelling 11 g betreft gewichtige omstandigheden, dit zijn omstandigheden buiten de wil van het kind of de ouders om. De duur van deze afgegeven vrijstellingen varieerde in het schooljaar 2020-2021 van één tot zes maanden.

Vrijstelling 15 betreft het volgen van ander onderwijs.